

Barcelona, 16 de novembre de 1928

L'Esquella de la Torratxa

ANY LI - Núm. 2578 - 15 cts. Atrassats 30.

ELS PRIMERS FREDS...

i el primer esternut.

TEATRE COMIC

Totes les nits, gran èxit de

CARNET DE POCKER

BICICLETES ESPORTS
ACCESORIS

SANROMÀ

Balmes, 62 - Telèfon 1445 A - BARCELONA

DEMANEU TARIFES DE PREUS

Teatre Català NOVEDADES

Gran Companyia Catalana. — Direcció: M. SALVAT

Avui, divendres, nit

ELS APRENSIUS, de Bertrana, i el formidable èxit
de Segarra, LES LLAGRIMES D'ANGELINA

Demà, estrena de la comèdia de Pompeu Crehuet
CARLETS, HOME DE MOLTS OFICIS

Diumenge, a dos quarts de quatre
EL VIATGE PRODIGIOS D'EN PERE SENSE-POR

A tres quarts de sis i nit, a les deu

CARLETS, HOME DE MOLTS OFICIS

Es despatxa en Comptaduria

Mai les càpsules peruvianes Borrell

no han deixat de guarir aviat i radicalment les BLE-
NORRAGIES (purgacions) GONORREES i tots els
altres FLUIXOS de les vies urinàries, per CRONIQÜES
que fossin

Medicació discreta en el seu us

Venda: SEGALA, o a l'autor A. BORRELL

Compte de l'Asalto, 5, cantonada Sant Ramon. - BARCELONA

VIES URINÀRIES

Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inutilment de les dites malalties,
gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinàries: *Blenorragia* (purgacions),
amb totes les seves manifestacions, *uretritis*,
prostatitis, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc.,
de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretri-*
tis, *cistitis*, *anexitis*, *fluxos*, etc.; de la dona,
per cròniques i rebels que siguin, es guareixen
aviat i radicalment amb els **Catxets del Doctor**
Solvre. Els malalts es guareixen ells sols, sen-
se injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes
ni bugies, etc., tan perillós sempre i que neces-
del metge, i ningú no s'assabenta de la seva

siten sempre la presència
malaltia. Venda 5'50 ptes. caixa.

Impureses de la sang: *Sífilis* (avariosis), *eczemes*, *herpes*, *úlceres vari-*
coses (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acné*,
urticària, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions
de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radi-
calment amb les **Píndoles depuratives del Dr. Solvre**, que són la medi-
cació depurativa ideal i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la
renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut,
resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, floronsos, su-
puració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc.,
restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a
l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions*
nocturnes, *espermatòria* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua*
de la memòria, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fatiga corporal*, *trem-*
lors, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifesta-
cions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que
siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potencials del**
Dr. Solvre. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell,
medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats,
a la juvenesa, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar
íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa,
sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pes-
setes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o de-
bilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al fran-
queix a **Oficines Laboratori Sókatarg, carrer del Ter, 16, telèfon 544**
S. M. Barcelona, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desent-
rellament, tractament i guariment de les dites malalties.

Blenorràgics:

No ho dubteu. El guariment de la vostra pur-
gació està amb els

Cachets Neisserinos

Exit garantit. Tractament ràpid, discret i sense molèsties

Venda: Farmàcies i Centres d'específics

Preu de la capsula: 5'50 pessetes

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

CRÒNICA

Pompeu Fabra

Un home d'una figura corrent; és prim i té tot el tipus d'un anglès. La seva cara és bruna i al seu cap els cabells blancs s'hi retallen amb una gràcia deliciosa. Els seus ulls són vius i clars i nets i entre els llavis, de color de terra cuita, hi té ferma una pipa britànica que treu fum i que el distreu. Vesteix una roba grisa i el seu capell té com un aire de bondat. Camina pels carrers de la ciutat, amb un pas ferm i somriu a la vida amb la generositat dels que treballen i juguen.

Té la veu bronca i el parlar puríssim. Surten les paraules, els paràgrafs, fets amb veritable geometria gramatical i no es veu en ell un dogmàtic, ni una catedràtic d'aquells que juguen a la manilla i es creuen saber més que tots els que l'escolten.

Així és Pompeu Fabra, al qui Catalunya va a retre-li l'homenatge que es mereix.

Si hi ha un home a Catalunya que mereixi un homenatge, indubtablement, aquest home és Pompeu Fabra. Sense ell, el gran avenç del llibre català, no s'hauria pogut realitzar, perquè encara que estiguessin ben fets, ens faria fàstic llegir-los, en veure'ls desfets i desarticulats pel que fa referència a la llengua emprada.

Pompeu Fabra ha estat el Déu de la nostra llengua i Josep Carner el seu Profeta. D'ací que ens sembla admirable que el primer signant del manifest sigui el nom de l'altíssim poeta d'"Els fruits saborosos".

Pompeu Fabra compregué immediatament el problema. Saber arribar al cor de la collectivitat catalana, demanant la gràcia de què l'escoltessin. I el nostre poble, el d'abaix i el mitjà, l'escoltà devotament.

Sigueren tan sols uns quants homes aferrats a les pobres concepcions gramaticals els qui no volgueren secundar l'obra fecunda de Pompeu Fabra. Però aquest sabia el que es feia. Sabia també que la seva obra, fecundada per la joventut, arribaria a dominar plenament perquè els vells es moren, i la joventut ardida que arribava portava aires

de voluntat i d'orde, pel que fa referència a la unitat de la llengua catalana. Sense Pompeu Fabra, la nostra llengua no hauria pogut entrar, amb tota dignitat, a l'Acadèmia Espanyola, donada l'anarquia provinciana en què vivia.

Sense Pompeu Fabra, que amb esperit de pacient ha anat resolent tots els conflictes; que amb un airet democràtic ha escoltat tothom i no ha donat mai a la seva obra la poca-solta d'un xovinista, no podria la llengua catalana ésser de l'actualitat actual. Ni els clàssics haurien fet l'efecte cultural que fan.

Aquesta renovació es deu a un sol home: a Pompeu Fabra. Ell és l'artífex, l'arquitecte de la nostra llengua. I ara Catalunya li agrairà aquesta obra d'amor i de pau.

FRANCESC MADRID

Acaba de publicar-se ESCENES DE LA VIDA BOHEMIA, de Murger, traducció d'Enric Lluell, amb un pròleg de Santiago Rusiñol. Es el primer volum de la "Collecció d'Obres Selectes".
Un volum de 316 pàgines, ptes. 2'50

DE LES FANTASMES

A Barcelona, dies passats, hem tingut fantasmes. No ens privem de res.

Sembla que a tot arreu del món — ens referim al món civilitzat — s'ha acabat ja la raça dels fantasmes.

Els fantasmes es comprenien en plena Edat Mitja, quan la gent no es banyava ni llegia, i només es dedicava a vestir-se de ferro i a guerrear.

Ara, no es comprenen. La radiotelefonía, el gramòfon, la hidroteràpia, els ha allunyat.

Avui, segle de l'electricitat, del jazz-band i del xarleston, quan l'home vola amb tanta facilitat com si estés empeltat de pardal, no hi podem creure. La seva existència ens ha de semblar, forçosament, tan fantàstica com qualsevol conte de "Les mil i una nits".

I, això no obstant, a Barcelona han aparegut uns fantasmes. Hem dit a Barcelona! A la Barcelona clara i mediterrània, la del seny, la de la "Bernat Metge", la de la tranquil·litat i els bons aliments... unes fantasmes!

Es espantós!

Durant uns dies la ciutat ha viscut amb quaranta un graus de febre. Tenir fantasmes a casa fa posar la pell de gallina. Són uns hostes que, com que no en cauen cada dia,

s'han de cuidar i amb els que s'hi han de tenir molts miraments.

Les fantasmes han aparegut en una casa del Passeig de Sant Joan, que és un dels passeigs més tranquils de la ciutat. Tots els barcelonins que s'estimen, els de tots els estaments, anaven a visitar-los. El Passeig de Sant Joan, davant la casa habitada per les fantasmes — que és a l'encreuament amb la Diagonal — estava ple de gent. Molta d'aquesta gent no se'n movia i s'hi portava el dinar. Un conegut industrial fins pensava instal·lar-hi unes cantines.

Hom creia que la missió de les fantasmes era la de fer la competència al poca-solta "Tenorio".

Ara, però, tot s'ha descobert: no hi havien tals fantasmes. Es tractava, senzillament, d'un urbà. El vegeu vestit amb un impermeable blanc — que és el que ara han estrenat — i el prengueren per una ànima en pena.

VIRAI

AQUELLS MILIONS D'"EL MATI"

El que no sap res.—I bé: quan surt "El Mati"?

El que tot ho sap.—Aviat, aviat... De seguida que tinguin prou diners.

El que no sap res.—¿Doncs, i aquell famós milió de pessetes que mugué tant d'enrenou i que fins féu fer dentetes a Pla?

El que tot ho sap.—Diuen que els estan recollint, de pesseta en pesseta, entre els catòlics barcelonins.

Un problema greu

Les vocacions eclesiàstiques minven cada dia més. Un burgès, per exemple, no pot veure avui dia, amb bona cara, que un fill seu entri al Seminari. Donarà, per culte, si no és massa avar, unes quantes pessetes, però e fills!...

Des de temps immemorial el camp ha fornit les reserves de què l'església s'ha proveït. Són, sobretot, les comarques eminentment agrícoles les que donen un percentatge més elevat d'alumnes eclesiàstics. Hom pot remarcar, encara, que aquest percentatge és directament proporcional a la rudesia del sòl i a la indigència de la cultura, i, en canvi, inversament proporcional a l'abundor de la collita. Un estat de prosperitat no és compatible, doncs, amb una floració de la gràcia.

El problema, estimats germans, és greu. Actualment fins aquestes contrades més endarrerides, flauegen en llur zel evangèlic. Mireu, observeu, així mateix, una fila qualsevol de seminarista: us sentireu neguitejats... I, aleshores, compartireu les inquietuds — les pregones i transcendents inquietuds — del cronista.

Cal, doncs, conseqüentment, cercar una solució al problema. I l'única solució factible, al nostre entendre, seria retribuir més esplèndidament la professió. Però, per això,

caldria augmentar les tarifes dels casaments, misses, bateigs, enterraments, etc., etc.

Ara bé: si abans el punt crític era la producció, ara ho serien, en canvi, els consumidors. Probable suspensió de pagaments! Vaga de fidels! Ai, Senyor, Senyor, quin maremànum!

Ens trobem, en realitat, girant, insistentment, sobre una corba tancada. El problema és greu, estimats germans, molt greu. I no hi trobem solució!

Temes literaris

Decididament, després de tants anys en què la nostra literatura es debatia en un ambient resclosit, baix de sostre, saturat de prejudicis anorreadors de voluntats, i tancat hermèticament a les manifestacions més humanes de la literatura universal, s'ha iniciat un puixant reviscolament dels nostres homes de lletres i les nostres editorials per a incorporar al nostre idioma les grans obres universals, pletòriques de vida, amb la intensitat, la nuesa de les seves inquietuds i passions, gèrmen fecundant creador del veritable art i la veritable bellesa.

Voltaire, Sthendal, Dostoiewski, Tolstoi, Kuprin, Balzac i molts d'altres, donaran al nostre poble el més pur sentit de la humanitat, de l'home, escrutant el fons de llur vida interior i elevant la seva dignitat a la màxima superació, que el portarà al reconeixement del seu formidable valor intern, empetitit i ofegat fins ara per la carcassa d'una literatura gris i uniforme, amputada per restriccions d'una falsa moral, essencialment entorpidora per a l'assoliment de la bellesa, ideal de l'home.

Puig i Ferrer, un dels novel·listes més intensos de Catalunya, i director de la Biblioteca "A tot vent", ens va manifestar, en ocasió de la Festa del Llibre, celebrada darrerament i amb grandiosos èxits a Sitges, que no tardaran en sortir a la llum les versions catalanes de dues grans novel·les universals: "La Cartoixa de Parma", una de les obres més representatives de Sthendal, i "Els germans Karamazof" un dels monuments immortals de la literatura russa.

La injecció d'aquesta saba nova, vivificadora, a la nostra literatura, li donarà un caire d'universalitat que no tenia. Es depurarà i s'afinarà la nostra sensibilitat. Menarem la marxa ascensional de la nostra cultura de cara Europa. Cal, doncs, no defallir en aquesta magna empresa regeneradora. Acabem de vegetar beatíficament sota aquest clima tan dolç, tan propici a la inacció i a la decreixença.

Ara que amb l'estímul de les Festes del Llibre celebrades a Barcelona i a algunes poblacions de Catalunya (i és de desitjar que siguin totes), sembla que ha pres un notable increment l'afecció a la lectura, és hora ja de fixar una sanejada orientació a la generació actual, per tal de fer arrelar al seu esperit la dignitat que ha de comportar la convivència social i el més sagrat respecte als deures de la llibertat humana.

SALVADOR MARSAL

Art i artistes

GALERIES LAIETANES

Na Elisabet Ringer és una damisella hongaresa transplantada a Mallorca, on ha arrelat tan fermament que, en veure les seves obres ningú no diria que és filla d'un país fred i ennuolat, sinó que ha copsat tota la llum i l'esplendidesa de nostre cel mediterrani.

Enamorada de la Illa daurada, ha sabut interpretar la seva visió de Mallorca, més que amb els paisatges que a tants pintors han temptat, amb els tipus característics dels insulars.

Dibuixa fermament, fins a fer oblidar que es tracta de mans de noia i tracta els colors amb el coneixement i brillantesa d'un pintor experimentat i ple d'inspiracions.

Molt jove encara, té ja una reputació establerta i l'exposició de què parlem és una demostració més del valer ja reconegut de la senyoreta Ringer.

Compri, abans no s'esgoti, ESCENES DE LA VIDA BOHEMIA, de Murger, traducció d'Enric Lluelles. Pròleg de Santiago Rusiñol. Ptes. 2'50

ENTRE ESPERITS

—No vagis a moure enrenou a aquella casa, que és perillós; de poc em trenquen l'ànima d'una pedrada i vaig haver de fugir com un mal esperit.

Antoni Esplugas

Antoni Esplugas

¿Qui no coneix el nom aquest? Les noves generacions potser el tenen una mica oblidat. Però és un dels catalans que té una còrtica universal més alta. La seva història és, en general, la història de Barcelona i, en particular, de l'art, de la literatura i del teatre del vuitcents. Però més encara que de Barcelona, de tota la península.

¿Què com és això? Antoni Esplugas és un dels màgics de la foto-

grafia. S'ha passat, pot dir-se, la vida fent retrats. Per les seves mans han passat des dels procediments lents i rudimentaris del daguerreotip, fins a les meravelles més recents de la fotografia moderna. Als deu anys, per mort del seu pare — fotògraf com ell i pintor — començà a encarregar-se del taller. Des d'aleshores no ha parat mai de treballar. Ara en té setanta set. Diu que ja està cansat. Però això és una pura coqueteria. Mentre la boca ho diu, els ulls, vivacíssims, ho neguen. I, amb alguna cosa de bruixot i de màgic, segueix treballant inlassablement en el laboratori que ara té establert al Passeig de Gràcia.

La seva activitat és prodigiosa. És un dels homes que més poden acreditar la fama de laboriositat catalana. Probablement no hi ha cap altre fotògraf al món que hagi treballat tant com ell. En un concurs, de París, de quantitat, guanyà la primera medalla. Presentà 38.000 fotografies perfectament catalogades. En aquell concurs hi prengueren part les cases més conegudes, no solament del mateix París, sinó d'Anglaterra i d'Amèrica. Cap no pogué igualar-lo.

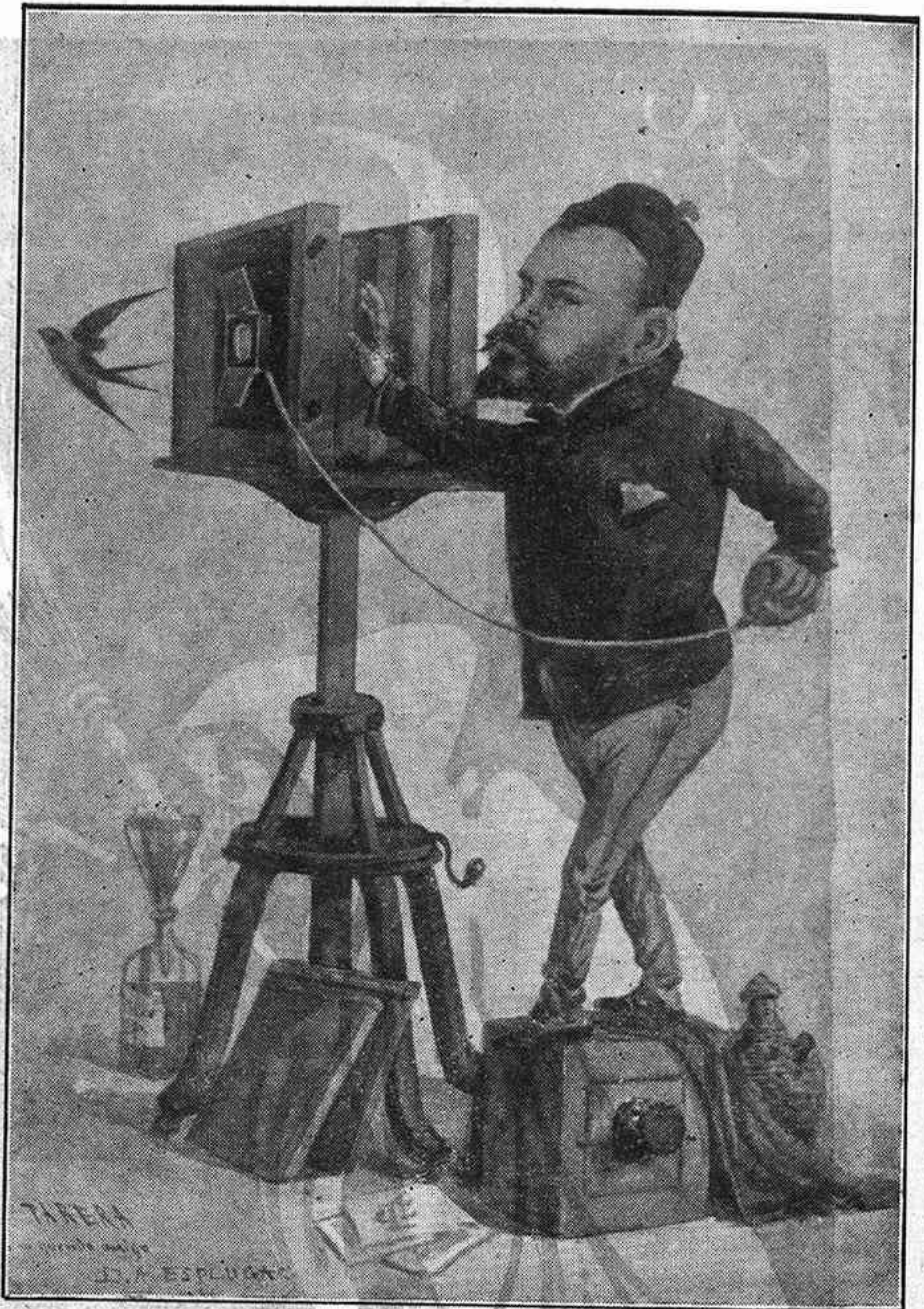
Això quant a quantitat. Què no direm de la qualitat? Hi ha medalla, hi ha diploma que ell no posseeixi? De medalles solament en té vint-i-dues, atorgades en diversos concursos d'Europa i d'Amèrica. El seu nom ha estat un dels més terribles competidors internacionals.

Però la seva especialitat — ja ho assenyalàvem més amunt — han estat les fotografies dels actors i de les actrius, dels artistes i dels literats famosos. L'objectiu de la seva màquina fotogràfica ha enfocat les cares més belles que han desfilat pels escenaris barcelonins — i amb quina avidesa les enfocàreu! — i les testes més plenes de fantasia i d'humor. Els seus arxius guarden més de 49.000 plaques fotogràfiques de dones belles i d'homes famosos. Té, pot dir-se, la història del teatre des de l'any 1700. No us alarmeu. Per fotografiar els artistes d'aquella època, no s'ha valgut de cap combinació espiritista. El *medium* no hi ha intervingut per a res. Es procurava gravats de l'època i els fotografiava.

Tot això li deu haver valgut una fortuna, certament. El seu arxiu és el més complet del món. No hi ha artista cèlebre, cantant il·lustre que, en passar per Barcelona no vulgui fer-se fotografiar per Antoni Esplugas. Tots saben

prou que el seu laboratori és un centre mundial on cal recórrer per a obtenir, en un moment donat, una fotografia de qualsevol artista important, i cap no vol mancar-hi.

Tanmateix, pot dir-se que, en la seva obra, Antoni Esplugas hi ha posat més passió de col·leccionista que afany de lucre. Als literats, als pintors famosos, els feia el retrat de franc. Els exigia, en canvi, només un apunt o un autògraf. Suposem — no hem gosat preguntar-li — que a les ballarines, a les actrius i a les cantants, no els exigiria res. La seva col·lecció, però, d'apunts i d'autògrafs és riquíssima.

Esplugas vist pel caricaturista Parera l'any 1888

ma. Pot dir-se que des de l'any 1869 al 1910, no li manca cap signatura cèlebre a Barcelona o Madrid. Un editor de Madrid li oferia, per a aquesta col·lecció, 30.000 pessetes. Antoni Esplugas és, però, massa noble per a rebaixar-se a aquest mercantilisme.

No fa molt, Antoni Esplugas ha tingut el gest generós d'oferir a l'Ajuntament de Barcelona, unes 39.000 fotografies per a la formació de l'arxiu del teatre. Però el que és cobejat és el seu arxiu de clixés, que el guarda amorosament. La gent de Madrid el tempten, amb tota mena de suggestions, per emportar-se el preuat tresor quan el seu actual posseïdor baixi a la terra. Nosaltres, però, creiem que quan dormi — i que trigui molts anys — la son eterna, arredosat a la falda de la dolça Barcelona, no voldrà que la seva obra — que és la part millor de la seva vida i del seu esperit — vagi a parar lluny d'allí on reposi.

El triomf d'un català a Madrid

A Madrid, al "Teatro Lírico Nacional", o sigui, dit més senzillament: de la "Zarzuela", s'ha estrenat l'obra "Guz lares", amb partitura del mestre Morató.

La música del mestre Morató obtingué un gran èxit, un èxit dels que no se'n troben cada dia. Cada número de música anava seguit d'una ovació.

El mestre Morató és català, de Granollers. A la clara vila del Vallès, empori de la simpatia, la nostra felicitació.

Viatge en "Moto"

De cara al vent i enllà!... Adéu, Olot!
Seré, un moment, com un llampec per la muntanya.
La carretera va enfilant-se tant com pot.
Salut, pla de Vianyal

Camps llaurats, pollancredes extasiades
fent processó a la vora del torrent,
i al davant les muntanyes nevades
sota la glòria daurada del ponent.

Collada de Santigosa
que duus corbatins de neu,
testa bruna i melangiosa
i amb un etern silenci sobre teu.

Ratlla divina de serenitat,
muntanyes altes i blanques
que em teniu el cor robat.
La "moto" em fa un sotrac sota les anques
i em sembla que cavalco sobre l'eternitat.

Ara sóc una imatge del Temps i em plau
atravessar la vall i la muntanya aspriva.
Sant Joan: Comte l'Arnau!,
i Ripoll: L'abat Oliva!

Llegenda feréstega?... Història vivent?..
La "moto" passa corrent
per entre les fondalades
i les muntanyes nevades
van desapareixent.

Amic Prunés: En una horeta justa
hem vist davant dels ulls atravessà
tota la glòria vetusta
del Reialme català.

El Ter amb sa veu dolça ens acarona
i ens conta mil llegendes de clarò,
i fent mil giragonces se'n va cap a Girona.
Per a parlar-li em quedo a Torelló.

Però, encara veig el coll de Santigosa
que duu corbatí de neu
i una plana d'història gloriosa
estesa davant seu.

EL TRIOMF DE LA LLEI SECA

—I tant que em convenia remullar-me!

SALVADOR PERARNAU

L'harem de Xang-Xun-Xang

¿No heu seguit mai les peripècies de la revolució xinesa? Hi havia les tropes del Nord, les del Sud, els nacionalistes, els comunistes... Les unes i les altres, les de la dreta i les de l'esquerra, eren manades per generals que duïen noms fantàstics. Les notícies eren extremadament confuses. Generalment, el partit triomfador avui, era derrotat estrepitosament l'endemà. I, encara, les traïcions, els generals que canviaven de partit com de camisa. Jo coneixia un company que va agafar una meningitis per voler seguir sobre un mapa els accidents variats d'aquesta lluita. Així que no seré jo qui tractarà d'esbrinar el problema xinès.

Faré, tanmateix, una excepció a favor del general Xang-Xun-Xang. De primer els diaris ens van contar les seves victòries, després la seva desfeta al Nord de la Xina. Va poder fugir, escapat. I, naturalment, no va capficar-se amb el que esdevindria als trenta sis belles xineses del seu harem, un harem ambulat, de campanya, que el seguia per tot arreu, a fi d'apaivagar les seves necessitats més peremptòries.

¿Què diríeu que varen fer, aleshores aquestes belles xineses? ¿Dispersar-se i cercar a la bona de Déu el pa de cada dia? No feren això. El que varen fer no ho encertàreu mai. Van apressar-se — admireu-vos! — a córrer darrera llur senyor... Heus ací l'elogi més eloqüent de Xang-Xun-Xang i de la poligàmia.

Però no para tot aquí. Ara cal dir com van ésser rebudes. Doncs, bé: Xang-Xun-Xang les va rebre amb molt bona cara, i, de seguida, una per una, les va vendre totes.

Oh, la poligàmia!

Les models

A l'amic Ricard Opisso

Oh!, models que us mostreu nues, tranquil·lament! Que en sou, d'encisadores! Si l'estufa encara no està encesa, sembleu, en tremolar, aquells animalets dels països càlids transportats a un de fred; quan esteu estirades sobre sedosos coixins, sou talment unes sultanes. El vostre cos és ben diferent del de les altres dones, senzillament perquè està habituat a mostrar-se. Quan esteu nues, no es pensa amb les exigències de la carn. El vostre cos és, als nostres ulls, tan bla com un rostre, car no teniu pudors exagerats i no oferiu una lubricitat mentidera. El vostre cos té la seva més natural expressió, àdhuc quan un escultor de mitologies us fa fer actituds d'acròbata. Ell és, com una cara intel·ligent o bèstia. Sou les úniques en conservar la costum de passejar-vos castament ben nues, i quan us veig dretes en un recó de taller d'algun amic, amb el cos i l'esperit sense somnis, penso amb les primeres edats del món.

En les obres teatrals o en les novel·les d'ara fa deu anys, ens contaven aquesta tragèdia:

Un pintor es casava amb la seva model i l'artista, que podia pretendre el més alt destí, coneixia aleshores el més dolorós dels calvaris. Com que no podia emmenar la seva dona als salons de l'alta societat, es veia obligat a renunciar a l'esperança d'ésser llorejat. Aleshores, desesperat renunciava al seu art.

El símbol del qual s'han servit els novel·listes i pel·liculars per a designar la noia pobre que és estimada per un burgès ric, és el de què la model és la perdició dels artistes.

Models! Jo sé ben bé que no sou pas dones fatals. Sens dubte, no totes disfruteu d'espiritualitat, però sempre valeu molt més que les dones que es casen amb els amants que us planten.

He conegut una model que fou l'amant d'un pintor. Era una doneta del poble igual a qualsevol altra. El pintor era un jove ric, el qual aprenia la pintura moderna com qualsevol altre aprèn la comptabilitat. La història em sembla prou dramàtica i la moral és ben clara. De mica en mica, la model gentil va tornar-se tan insubstancial com el seu amant que, si bé era d'aquells pintors que, com diu Rovira i Virgili, trets del clos exclusivament artístic, són uns perfectes infeliços, aquest ho era dintre el clos mateix. Amb una paveria exemplar, li repetia contínuament:

—Tu no ets una dona del meu braç.

I ella va proposar-se ésser-ho i va aconseguir-ho. Va conèixer els noms de tots els jugadors de futbol i boxadors de primera categoria; va aprendre d'ortografia i també a parlar de llibres i teles. En parlava com tothom, ni més bé ni més malament, i per a ésser completament "distingida" simulava un lleuger accent castellà. Rebia els amics del seu amic vestida amb roba solemnia. Ells, però, s'avorrien amb ella més correctament encara que al "cabaret" més mundà. Va acabar per ésser una estúpida. Ni parlava a les seves amigues d'abans. El jove pintor l'havia contagiada ben bé, car li havia ensenyat el respecte dels ritus i la veneració del diner.

Però aquesta història no va acabar tràgicament, car la model va poder-se salvar perquè el pintor va abandonar-la.

VELL FAUNE

A una amiga

Un clap de sol sobtat damunt la testa
teniu per rulls. Quina rossor de blat!
Són vostres ulls clarors d'un jorn de festa,
i és vostre llavi clavellí esclatat.

En vostre entorn hi dansa l'optimesa,
vostra riella és de cristall i argent...

Quan somrieu amb tanta gentilesa,
sentim al cor la joia del moment.

ANGEL PONS I GUITART

ELS FANTASMES DE BARCELONA

—Diuen que és la casa dels misteris.
—Ai, filla, cada casa n'està plena de misteris!

—I vostès han sentit soroll?
—Nosaltres ja fa temps que en sentim.

—Diuen que a la nit surten bruixes.
—I cal! Anant tan cares les escombres!...

L'únic fantasma que veiem tot l'any...
i que ens alegraria molt no veure'l.

TELO EN LAIDE

LICEU

En les primeres funcions de la temporada ens han donat, la companyia russa "La ciutat invisible de Kitege; la companyia alemanya, "Els Mestres Cantaires de Nuremberg", i la companyia italiana "Rigoletto".

Com que gairebé tot el personal de directors i cantants, ja ens era conegut, podem dedicar les poques línies de què disposem als comentaris de caràcter general.

La temporada comença amb uns plens que no s'estilaven al Liceu més que en les grans solemnitats. Allí no deixen llocs en blanc ni els doctes ni les absències, perquè si algú, per una raó o altra, no hi pot anar, ha trobat persona que el vulgui substituir. Com ja he dit una altra vegada, la sala està tan brillant als entreactes que dona tant goig de veure com l'espectacle mateix.

Aquesta vegada Wagner, patronat per l'admirable Director Schillings, ha aparegut entre mig d'un rus, Rimsky-Korsakow i l'italià Verdi. Demano perdó als incondicionals de la música del pervenir, per a dir dues coses: primera, que el rus s'emporta les simpaties del públic; segona, que "això", no ha mort "allò". ("Això", amb tots els respectes, és la comèdia lírica alemanya, i "allò", és la vella òpera italiana.)

No puc donar noms, però em sabia greu que no cabés, en aquesta breu crònica, el del Mestre Coates i el de Samine. Dels italians salvaré el nom de Galefi. L'organització d'una temporada d'òpera, amb elements tan variats, plau al nostre públic, però és una illàstima que faci del tot impossible la iniciació d'un teatre nacional.

CLAU DE SOL

NOVETATS

Res de nou, a no ésser les repeses de "Déu hi fa més que nosaltres", "Leonor o el problema domèstic", "Lili", "Civilitzats, taimmateix", del senyor Solkdevila. Sembla que el públic ho ha agrai't molt i ha omplert el teatre cada nit.

Demà s'estrena "Carlets, home de molts oficis", de Pompeu Crehuet. L'obra, d'aquest escriptor ens mereix tota mena de respectes. Ja en parlarem el número vinent.

TIVOLI

Segueixen representant "La princesa del circo", i fent gent de debò. Marina i Robert Ughetti i Enric Povedano obtenien molts aplaudiments amb la interpretació d'aquesta famosa òpera de Kalmann.

ROMEA

Es donà la primera representació del Cicle Iglesias, amb "Fructidor". L'obra anava acompanyada d'una interessantíssima conferència de Pere Coromines, que fou escoltada amb devoció i aplaudida amb entusiasme.

Ja no cal dir que la interpretació fou digna d'elogis. Com sempre.

ESPANYOL..

Avui s'estrena "La guapa del barrí o Paies i calés", del jove autor Francesc Oliva, inspirada en una novella de Vicens Díez de Tejada.

Sembla que es tenen bones impressions de l'obra.

La setmana vinent en direm quelcom.

BARCELONA

Enric de Rosas ens ha donat a conèixer dues obres seves: "El hombre que pudo matar", de Folco Testone, i "Los ojos más bellos del mundo", de Joan Sarment.

"El hombre que pudo matar" és una comèdia que té dos actes bons: el primer i el segon. El tercer "balla" un xic. La comèdia en general, però, té un tò truculent i fals que la desvirtua.

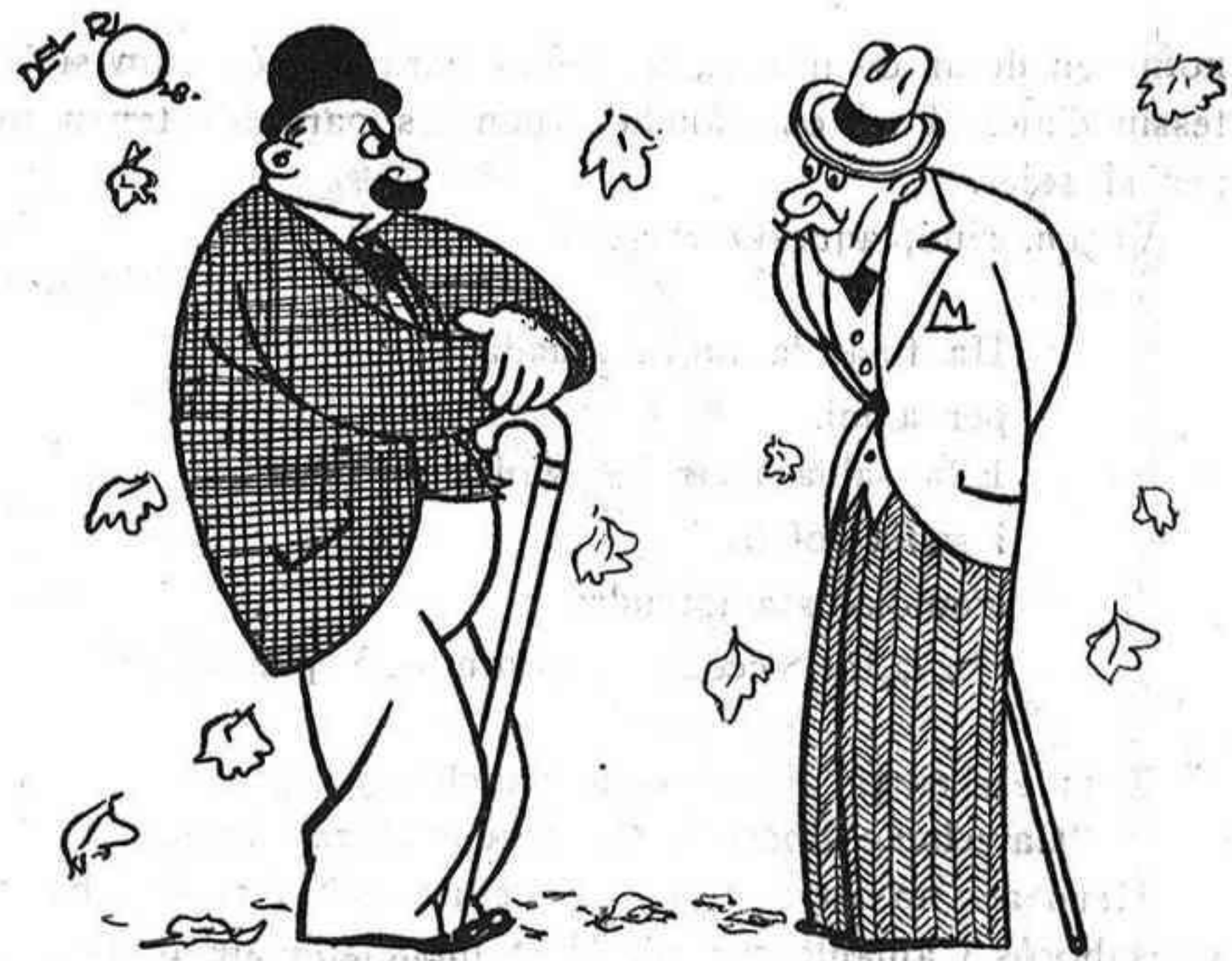
EDUCACIO FISICA

Gol!!!!!!

VISIONS BARCELONINES

—Estic horroritzat! Acabo de veure un fantasma.
—¿Vols dir que no era un urbà amb el nou impermeable?

PARE COMPRENSIU

—Encara estudia el seu fill? ¿Què serà quan surti de la Universitat?
—Al pas que va, serà vell!

La interpretació, ja no cal dir-ho: magnífica, sobre tot per part de Matilde Rivera i d'Enric De Rosas

COMIC

Divendres passat es va estrenar, en aquest teatre, la nova revista "Carnet de Pocker". Aquesta darrera "revue" del ja cèlebre "produceur" Sugrañes, potser és la millor de les que ha presentat al teatre Còmic.

Entre els diferents quadros, cal remarcar el quadro rus, molt encertat de color el decorat i magníficament documentats els vestits, fets amb molt "garbo" pel "modisto" parisenc Max Weldy. L'últim quadro de la revista, "Els ventalls", molt ric de presentació.

Tots els altres quadros i "sketchs" còmics, obtenen un èxit gran.

Les noies de conjunt esplèndides, com també el Jazz de dones Muriel. Sacha Gaudine, l'heroi de la vetllada; molt bé tots els altres artistes que es destaquen en l'execució.

Veient les 12 Palace Beauties hom se sent abassegador!

Han rivalitzat els "modistos" Weldy, Madame Jeannete i Casa Paquita en la confecció dels vestits. Molt bé el decorat de Morales.

La música, ja se sap, del mestre Clarà, l'autor de les revistes i el rei del trimestre a la "Societat d'Autors", oi?

No cal dir que si les altres revistes s'han fet centenàries, aquesta les superarà un bon tros.

El llibre, dels autors Sugrañes, Solsona i el nostre company de Redacció Francesc Madrid. Que tots els èxits siguin com aquest.

VICTORIA

"El país de la revista", és, si fa o no fa, una cosa del mateix tò de "Abajo las coquetas".

Però el mestre Rosillo és un músic de debò. Cosa que no li passa al senyor Guerrero.

TALIA

En aquest teatre actua una companyia valenciana que dirigeix l'actor Vicens Broseta.

Nosaltres veiem amb molt gust l'actuació d'aquesta companyia, que ens fa veure que el teatre de la regió germana està en ple floriment.

Han estrenat "¡Pare vostè la burra, amic!", obra interes-

sant en la que es barregen d'una manera molt encertada, elements de farsa i de drama.

TEATRE COLOMER

(Arenys de Munt)

Dimenge passat la companyia Adrià-Claramunt va representar el poema provençal en cinc actes, de Daudet, amb il·lustracions musicals de Bizet, "L'arlesiana".

La companyia en féu una creació, sobresortint Adrià en el difícil paper del Patró Marc. Les senyores Prats, Arquer, Mir i Gotzema hi posaren tota la seva ànima.

Els senyors Claramunt, Monté, Gibert, Buhigas i Valls es portaren com a grans actors.

El teatre ple de gom a gom. La representació de "L'Arlesiane" fou el número fort de la Festa Major.

BOB

Una obra, ESCENES DE LA VIDA BOHEMIA; un autor, Murger; un prologuista, Santiago Rusiñol; un traductor, Enric Lluelles; una col·lecció, "Col·lecció d'Obres Selectes". Un volum de 316 pàgines, pessetes 2'50

"Elegies", de Sebastià Sánchez-Juan.

Sebastià Sánchez-Juan. El més inquiet, el més agut, el més turmentat dels nostres poetes. És, en poesia — que li brolla de l'ànima com una deu d'aigua clara i cantaire —, l'inventor del turment continu. Sota aquest turment, però, s'endevina la pau, la serenor: una pau, una serenor de cima plena de blau.

Sebastià Sánchez-Juan, el més inquiet, el més agut, el més turmentat dels nostres poetes. I el més fi, comprenent per finor, en aquest cas, la ingravidesa. Tots els poetes — ens referim, únicament, als que veritablement poden portar aquest

nom—en dotar de música les seves paraules, és com si les dotessin d'ales. Però en Sánchez-Juan les paraules tenen música per sí soles.

Vegeu, sinó, aquests versos:

Ha finat la meua amada
per a mi.
Ella sabia triar les violes pàl·lides
i sabia sofrir,
tremoladissa i tendra.
Un altre accent la commourà per mi.

Tots els elogis a Sebastià Sánchez-Juan.

"Catecisme liberal", de Josep Maria Vilà.

Heus ací un altre llibre, la lectura del qual ens ha deixat un saborós i amable record. Molt manejable de format, en un viatge hem llegit les seves 177 pàgines. I a fe que no ens dot d'haver-les llegit. Així les podem recomanar avui.

Josep Maria Vilà ha escrit — emprant el diàleg fàcil a la rèplica, el diàleg que sempre ens recordarà Plató — un llibre clar, calent, fervorós, un llibre de jove. Un llibre en què es demanen a l'home civilitat, bondat, intel·ligència. Un llibre que és, podríem dir, el decàleg del ciutadà perfecte.

"El catecisme liberal", sota una claror única, aborda varis temes que resol sempre, com és lògic, amb la intel·ligència i la bondat, virtuts màximes.

Josep Maria Vilà, per haver escrit aquest llibre, i haver pensat amb el poble mentre l'escriu — amb el poble, que és amb qui han de pensar tots els escriptors —, és digne de tots els elogis.

"La Nova Revista". Número de setembre.

A remarcar, en aquest número, un estudi de Josep Maria Capdevila sobre Eugeni d'Ors.

Un estudi profund, ple de serenitat — de la serenitat que ací no es sol tenir —, de subtilesa. Josep Maria Capdevila és un dels nostres millors esperits crítics.

ALTRES LLIBRES REBUTS

"Fulls d'Almanac", de J. M. López Picó.

"La ciencia de la revolució", de Max Eastman. Traducció de F. Susanna.

"Nau sense timó", de J. M. Pla i Balada.

"La sombra enmascarada", de C. R. AVECILLA.

"El caballero del hongo gris", de Ramon Gómez de la Serna.

AQUEST NUMERO

HA ESTAT VISAT

PER LA CENSURA

Ja no hi ha remei. Que tirin pel cap que vulguin. El "Barça" aquest any es quedarà amb les ganes d'ésser campió. Per fi la tradició es trencarà; per fi l'"eterno rival" podrà gaudir del "pisto" de titular-se campió; per fi els blanc-blaus podran recollir el blat que fa anys que sembren i que, uns per glaçades, altres per la pedra i altres pel foc, el cert és que feia anys que no recollien ni un gra.

Podeu estar contents, ja que l'hora de recollir s'ha presen-

tat. Les espigues comencen a daurar-se; els grans ja tenen aspecte de cosa completa i sota el seu pes el tronc es comença ajeure quasi voluptuosament...

Mes, els que conreem els records, n'oblidem que el prop passat campionat els de "Cà'n Ràbia" ja tenien el tiberi preparat per a celebrar l'adquisició del títol i una "mala jugada" de l'Olivella, en el darrer partit de concurs, els hi arrabassà, quasi que de manera sagnant, el títol, traspassant-lo al "Barcelona", el club de la xamba, pesi a ço d'Amèrica.

Aquest any encara poden succeir coses molt grosses. Però no siguem pessimistes i creguem amb el triomf de la gent de La Riva, doncs, a més a més dels punts, han aconseguit que tothom els reconegui com el millor conjunt de Catalunya.

L'"Europa" va trencar el diumenge la ratxa d'empats. Per fi... ha perdut... però també molt fi...

Els de l'"Espanyol", davant l'un a zero, tingueren pell de gallina fins l'últim moment. Però està vist que no és l'"Europa".

Resten el "Barça" i el "Sans" per a poder deturar l'empenta de l'"Espanyol". Però ens sembla que ni els blanc-verds ni els blau-granes són capaços de donar un disgust seriós a la gent de La Riva.

El "Barça", amb aquella elegància, estil i diplomàcia tan seva, marcà quatre gols a la gent de Sabadell, la qual tan sols aconseguí el gol de la vergonya.

La quitxalla del "Sans" despatxà fàcilment el "Terrassa" per 2 a 4. Els rivals de Sabadell són aquest any els més fermes aspirants al campionat... per la cua.

Res... "que por fin lo seremos, y a quien no le guste que se ponga hojas. Olé!"

JEPET

La simpàtica i ja ben coneguda, "Penya Blau Grana", ha assenyalat per diumenge vinent (a les onze del matí) la inauguració del seu terreny de joc, situat al carrer Alí-Bey, cantonada Llacuna (Poble Nou).

Per celebrar-ho com cal, s'ha concertat un partit entre el seu primer equip i el de la "Penya Els Tres", disputant-se ambdós una valuosa copa, la possessió de la qual donarà lloc a esportiva, però, renyida lluita.

A la festa, a la que han promès assistir-hi tots els nostres "asos", Samitier, Piera, Arocha i Sastre, entre ells, quedem invitats els socis del "Barça" i de manera especial tots els amants de les glorioses tradicions dels colors blau-grana.

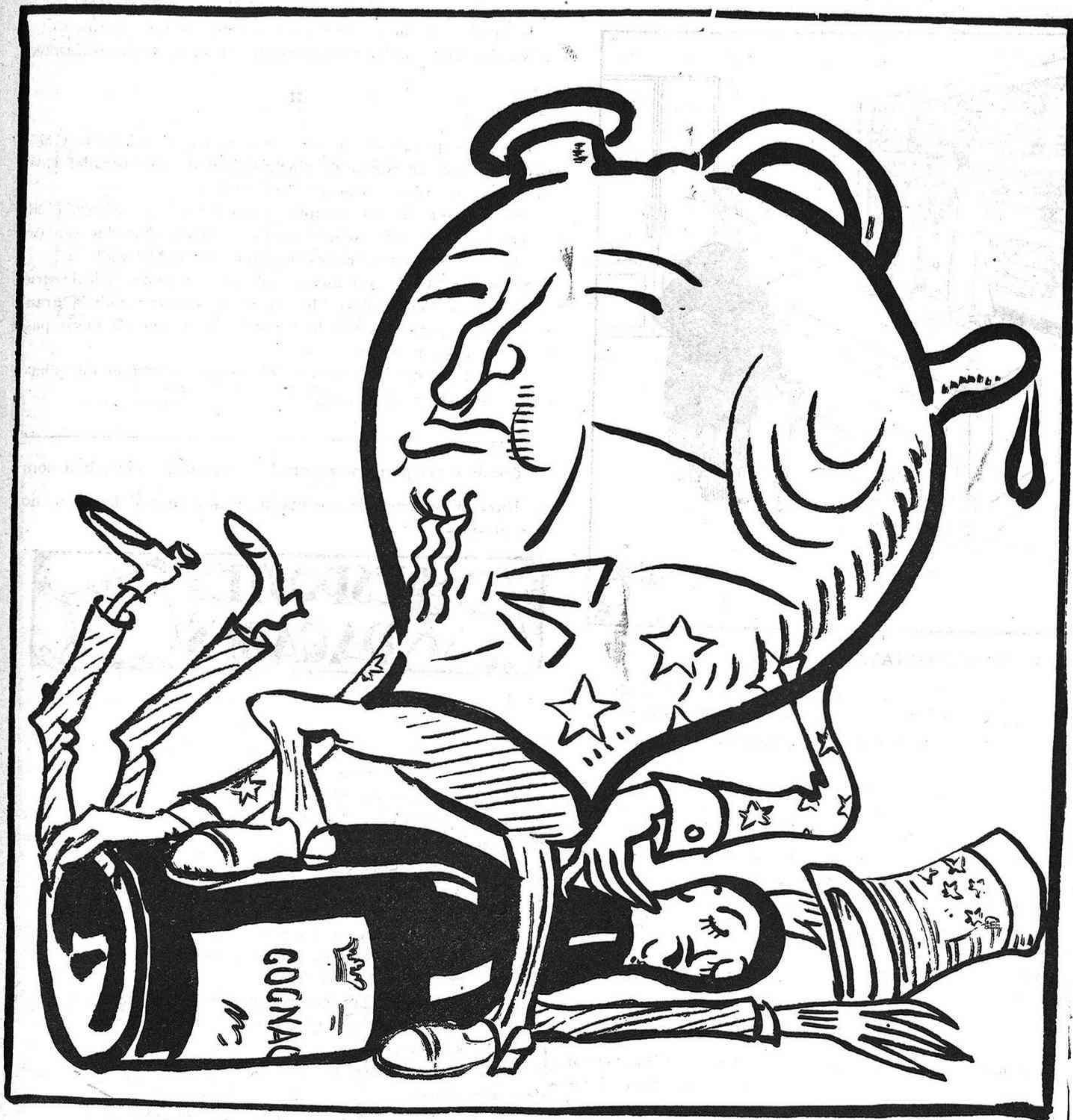
La "Collecció d'Obres Selectes" ha assolit un èxit grandíol amb el seu primer volum ESCENES DE LA VIDA BOHEMIA, de Murger. Cal adquirir-lo tot seguit, abans no s'esgoti l'edició. Un volum de 316 pàgines, pessetes 2'50

No en volem saber d'altra. Ara resulta que els dependents droguers han triat, com a Patrona, la Puríssima Concepció. Suposem que no serà una al·lusió a la puresa dels articles que venen darrera el taulell, car això sí que fóra un sacrilegi.

❖

Al soterrani de la part superior de la plaça de Catalunya, s'ha obert una exposició de flors pròpies de la Tardor.

LES ELECCIONS A NORDAMERICA

Han guanyat els republicans, que són aiguaders. Poca feina es pot fer sense vinassa!

No hauria estat de més col·locar-hi les fotografies de les nostres cobejadores més famoses: la Goya, la Imperio, la Serós, la Goyita, etc., etc., que ja gairebé s'han de conservar amb calor d'estufa.

✻

Un diari de Girona ha obert un concurs de bel·leses locals per premiar les nenes més boniques de la immortal ciutat.

Si no tenen el Jurat triat, nosaltres gosaríem proposar que oferíssin un lloc al poeta Josep Maria de Sagarra, i així li donarien ocasió de fer un acte de desgreuament.

No es pot negar que la gent més tranquil·la del món són els madrilenys.

Fa pocs dies, uns "juerguistas" castissos, en sortir de fer un sopar ben regat amb "Valdepeñas", van arribar a "La Cibelles" i, enfilant-se no se sap de quina manera, van col·locar a la popular estàtua una capa, que a l'endemà van haver de treure-li els bombers.

Això, a Madrid, va tenir més ressonància que la crisi del Govern francès.

No hi poden fer més: són castissos fins al moll dels ossos.

ELS DESMEMORIATS

—Em fa venir la dona a comprar un tros de roba, i no recordo si és un metre de llarg per setanta d'ample, o setanta de llarg per un d'ample.

L'altre dia passava pels "Encants" de Sant Antoni un venedor ambulat de paelles, al qual un guàrdia urbà va amonestar perquè no tenia permís de l'Ajuntament.

El venedor va empipar-se i amb les paelles, que duïa a la mà, va agredir el guàrdia causant-li diverses ferides a la cara.

No es pot negar que la baralla era desigual perquè en aquest cas el venedor portava gran avantatge, puix "tenia la paella pel mànec".

✱

Una bona dona va lliurar 5.000 pessetes a un individu, per tal d'eixamplar un negoci de fruita, i ara ha denunciat que el tal subjecte ha fugit amb les pessetes.

Ben mirat la senyora no té raó; doncs, si va lliurar els diners per a fruita, les 5.000 pessetes tingui per segur que el "soci" fugisser les haurà convertides en "una poma per a la set".

✱

La Companyia Telefònica Nacional va dirigir una invitació al Sindicat de Metges, per què anessin a visitar les noves instal·lacions del servei automàtic.

De nou en nou, ja criden els metges? Que en deuen tenir poca de salut.

✱

Cada vaixell que arriba de Buenos Aires porta una orquestra típica argentina d'aquestes que gemeguen tangos pels cabarets.

Es veu que per a ells, la veritable Amèrica és Barcelona. No ens manca més que portar "taparrabos" i plumes al cap.

Hom diu que molt aviat serà restablerta la Constitució. No s'alarmin que la notícia ve de lluny: es tracta d'Egipte.

✱

Ditumenge passat es va commemorar l'armistici de la Guerra Gran, amb un minut de silenci, el qual, per orde del Govern, es va guardar a tots els llocs públics.

Per cert que de fer complir aquesta pietosa cerimònia, al mercat de la Boqueria, se'n va cuidar el tinent d'alcalde senyor Barrie, i va assolir que callessin, àdhuc les peixateres!

El senyor Barrie, per aquest sol fet, s'ha guanyat la nostra admiració i creiem que se l'hauria de condecorar amb la gran creu de "Sufrimientos por la patria", car el que ell devia patir no s'ho pot imaginar ningú.

Devia patir gairebé tant com les pròpies peixateres que s'havien de mossegar la llengua.

Tota la correspondència i originals han d'anar dirigits a nom del Director del periòdic. Ço que no vagi dirigit al Director, no es contestarà.

M. V.: Creiem que no és el nostre setmanari el lloc més apropiat per a tractar d'aquest assumpte.

A. D. i G.: Ha passat el moment oportú per a publicar el vostre estimable treball.

Callavera: Hem de dir-vos el mateix.

M. M. O.: D'haver rebut la vostra poesia en temps oportú, l'hauríem publicat amb molt de gust. Féu altres coses que no tinguin una actualitat tan precisa.

J. P.: Com que el vostre treball tracta el mateix tema de l'anterior, tampoc el podem admetre per igual motiu.

P. A.: Si el vostre estil fos tan enlairat com les idees que exposeu, ho publicaríem de seguida, però amb gran sentiment hem de dir-vos que no és així.

C. P. C.: Ja podeu comprendre que ha passat el moment oportú i ens dol, car la vostra prosa fa bonic. Repetiu tractant altres temes.

Lluç: Senyor peix, en matèria de dibuix encara no arribeu a xanguet.

R. A. C.: Ho féu massa llarg i no tenim espai.

J. N. C.: Hauréu d'esperar els Jocs Florals per enviar-li uns versos tan bucòlics.

J. B.: S'estima la intenció, però resulta impubliable.

P. Kta: Entra en cartera.

P. R.: Es veu massa que els vostres versos són fets per un futbolista. ¿Quin efecte us faria, per exemple, que López Picó volgués xutar?

J. C. S.: Creiem que la vostra estimada estaria més contenta si tot això li dèieu en prosa i a cau d'orella.

J. V. A.: Resulta massa llarg i massa retòric. Feu coses més senzilles i més curtes.

R. A. C.: Ho publicarem a "La Campana", si no us sap greu.

F. R.: Si tenim espai suficient, es publicarà per la data que indiqueu: del contrari, més endavant.

Libreria Espanyola d'Antoni López ♦ ♦ Rambla del Mig, 20, Barcelona

TELEFON 18692

Obra nova

¡Ja ha sortit!

Obra nova

Primer volum de la
COL·LECCIO
D'OBRES SELECTES
E. Murger

ESCENES DE LA VIDA BOHEMIA

Traducció de E. LLUELLES
Pròleg de SANTIAGO RUSIÑOL
Un volum en 8.^u Ptes. 2'50

Ultima obra de

SANTIAGO RUSIÑOL

Els Analfabets

PESSETES, 2

Aviat nova edició

de luxe de

L'Auca
del Senyor Esteve

LLUÍS CAPDEVILA

Barcelona,
Cor de Catalunya

PREU: 4 PESSETES

PERE COROMINAS

La mort
d'En Joan Apòstol

PREU: 3 PESSETES

Talonaris de la Rifa de Nadal

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, fianca de ports. No responem d'extravios si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponents se'ls atorga rebaixes.

ESTATUARIA APLICADA

—¿I per què hi deuen posar tantes bèsties a aquesta plaça?

—Per suprimir les de carn i ossos del parc, que gasten massa.